

steller
N. Benalioui/R. Vroonland

Leiden
3 november 2022

Onderwerp

Toepassen verruimde vermogensnorm bij kwijschelding

Inhoudelijk

Bij de heffing en invordering van belastingen van respectievelijk de provincie, gemeente en het waterschap gelden in beginsel dezelfde regels als bij de heffing en invordering van rijksbelastingen. Dat betekent dat de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990 en de Kostenwet invordering rijksbelastingen in beginsel ook op lokale belastingen van toepassing zijn. De rijksregels zijn in beginsel ook van toepassing als het om de kwijschelding van lokale belastingen gaat.

Om te bepalen of een belastingschuldige zijn belastingschuld niet kan betalen wordt gekeken naar zowel het vermogen als de betalingscapaciteit van de belastingschuldige”, zie artikel 11 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 (hierna “Uitvoeringsregeling”). De regels met betrekking tot de berekening van het vermogen van de belastingschuldige zijn opgenomen in artikel 12 van de Uitvoeringsregeling. Artikel 12, tweede lid, onderdeel d, van de Uitvoeringsregeling bepaald welk bedrag aan financiële middelen een belastingschuldige maximaal mag hebben.

In beginsel zijn bovenstaande regels van de Uitvoeringsregeling ook van toepassing bij de kwijschelding van lokale belastingen. Geregeld is echter dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; voor de provincies en gemeenten) en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW; voor de waterschappen) bij ministeriële regeling regels kunnen opstellen die afwijken van de Uitvoeringsregeling. Deze afwijkende regels mogen echter alleen betrekking hebben op de wijze waarop de kosten van bestaan worden berekend en welk vermogen van de belastingschuldige in aanmerking wordt genomen. Ook mogen deze regels er slechts toe leiden dat in ruimere mate kwijschelding wordt verleend. Deze regels zijn (nu) neergelegd in de Regeling kwijschelding belastingen medeoverheden.

Motie Krol c.s.

Op 28 januari 2020 heeft de Tweede Kamer de motie Krol c.s. aangenomen waarin de regering is verzocht de regelgeving met betrekking tot kwijschelding zo aan te passen, dat AOW-gerechtigden die qua inkomen recht zouden hebben op kwijschelding van gemeentelijke belastingen, dit recht niet verspelen door het hebben van een kleine vermogensbuffer. Het kabinet Rutte III was steeds terughoudend met een verhoging van de vermogensnorm in verband met de mogelijke armoedeval. Een verhoging van de vermogensnorm houdt namelijk in dat een grotere groep voor kwijschelding in aanmerking komt. Deze groep zou bij een inkomenstoename dit recht op kwijschelding mogelijk weer kunnen verliezen. Bij AOW-gerechtigden is dit evenwel anders, omdat de kans op een inkomenstoename bij deze groep vrijwel nihil is. De kans dat een AOW-gerechtigde weer aan het werk zal gaan, is immers vrij klein. Hiermee is het risico op een armoedeval vrijwel afwezig. Op basis van het rapport ‘Knellende schuldenwetgeving’ – dat is opgesteld in opdracht van de vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid – heeft het kabinet Rutte III daarom besloten de mogelijkheid te creëren om voor AOW-gerechtigden de vermogensnorm met maximaal € 2.000 te verhogen.

Daarnaast heeft het toenmalige kabinet besloten om deze verhoging niet alleen mogelijk te maken voor AOW-gerechtigden, maar ook voor duurzaam arbeidsongeschikten. Net als bij AOW-gerechtigden is ook bij duurzaam arbeidsongeschikten het risico op een armoedeval immers vrijwel afwezig, aangezien het perspectief van (hernieuwde) deelname aan het arbeidsproces zo goed als ontbreekt. Bij Kamerbrief van 21 juni 2021 heeft de toenmalig Minister van BZK toegezegd een ministeriële regeling in procedure te brengen waarmee bovenstaande wijzigingen met ingang van 1 januari 2022 zouden worden gerealiseerd. Door vertraging is deze regeling echter pas in december

2021 in consultatie gegaan.

Uit verscheidene consultatiereacties bleek dat met name de verhoging van de vermogensnorm voor duurzaam arbeidsongeschikten de nodige uitvoeringsproblemen met zich mee zou kunnen brengen. Het is voor een invorderingsambtenaar namelijk niet eenvoudig om vast te stellen of iemand duurzaam arbeidsongeschikt is of niet. Het valt dan ook niet uit te sluiten dat een belastingschuldige allerlei documenten aan zou moeten leveren waarmee zijn duurzame arbeidsongeschiktheid gestaafd wordt. Dit zou tot een verzwaring van de regeldruk kunnen leiden. Ook bleek de verhoging van de vermogensnorm voor duurzaam arbeidsongeschikten problematisch te zijn in het kader van de geautomatiseerde kwijtschelding. Het Inlichtingenbureau – dat de geautomatiseerde kwijtschelding voor decentrale overheden uitvoert – beschikt namelijk niet over dergelijke informatie.

Naar aanleiding van de consultatiereacties is dan ook besloten om de verhoging van de vermogensnorm niet te beperken tot enkel AOW-gerechtigden en duurzaam arbeidsongeschikten, maar een algemene verhoging van de vermogensnorm mogelijk te maken.

Inhoud regeling

In de regeling wordt geregeld dat bij verordening (kwijtscheldingsbesluit) kan worden geregeld dat de vermogensnorm zoals die op grond van artikel 12, tweede lid, onderdeel d, van de Uitvoeringsregeling geldt, wordt verhoogd. Wel wordt in deze regeling onderscheid gemaakt naar de leefsituatie van een belastingschuldige:

- Voor een belastingschuldige en zijn echtgenoot bedraagt de maximale verhoging € 2.000;
- Voor een belastingschuldige alleenstaande bedraagt de verhoging 75 procent (= € 1.500) van de verhoging die voor echtgenoten is gekozen.
- Voor een belastingschuldige alleenstaande ouder bedraagt de verhoging 90 (= € 1.800) procent van de gekozen verhoging voor echtgenoten.

De regeling is eerst op 16 september jl. in de Staatscourant gepubliceerd (nr. 23803)

Zoals hierboven reeds vermeld, zijn de decentrale overheden vrij om de in hun regeling opgenomen mogelijkheden tot verruiming van de kwijtscheldingsmogelijkheden al dan niet toe te passen. Indien een decentrale overheid ervoor kiest om deze verruiming toe te passen, komen de financiële gevolgen (gederfde belastinginkomsten) voor haar eigen rekening. Het vaststellen van het kwijtscheldingsbeleid is een bevoegdheid van het algemeen bestuur van de betreffende decentrale overheid. Dat wil zeggen dat de onderscheidene algemeen besturen van de deelnemers aan de BSGR alle afzonderlijk een besluit zullen moeten nemen. De BSGR voert het kwijtscheldingsbeleid feitelijk uit. Het is dan ook noodzakelijk dat alle deelnemers hierin eenzelfde besluit nemen, vergelijkbaar met het toepassen van de kwijtscheldingsnorm 90, 95 of 100%.

De uitvoering van deze regeling brengt geen extra werkbelasting met zich mee voor de BSGR als alle deelnemers kiezen voor de verhoging van de vrijgestelde vermogensnorm met hetzelfde bedrag. Eenduidigheid in de besluitvorming bij de deelnemers is noodzakelijk om, los van financiële en uitvoeringsconsequenties in de uitvoeringspraktijk bij BSGR, de communicatie naar burgers helder en uitlegbaar te houden. Ook ten behoeve van de automatische toetsing voor kwijtschelding door het Inlichtingenbureau is het noodzakelijk dat slechts wordt getoetst op basis van één bedrag aan vrijgesteld vermogen.

Voor de volledigheid wordt nog opgemerkt dat het besluit de mogelijkheid biedt om deze regeling alsnog met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 in werking te laten treden. Dit wordt evenwel ten zeerste afgeraden omdat hiermee:

- de kwijtscheldingsverzoeken die tot en met heden behandeld zijn en afgewezen zijn op vermogen opnieuw beoordeeld moeten worden. Dit geldt voor zowel de verzoeken die in de reguliere fase als in de beroepsfase zijn afgehandeld. De herbeoordelingen van de verzoeken kunnen mogelijk tot verwarring leiden bij de inwoner, wat kan resulteren in herhaalcontacten en wat mogelijk kan leiden tot klachten. Naast de extra administratieve last voor inwoners zorgt de handmatige verwerking ook voor een extra administratieve last bij de BSGR (handmatige verwerking en beoordeling van de verzoeken; er kan geen automatische toets door het Inlichtingenbureau plaatsvinden).
- Indien de regeling voor 2022 alleen wordt toegepast op nieuwe verzoeken is er sprake van rechtsongelijkheid.

Voorgesteld wordt om:

- aan de algemeen besturen van de deelnemers voor te stellen in te stemmen met een verhoging van het vrijgestelde vermogen bij de toetsing van kwijtschelding met het maximale bedrag ad € 2.000 voor echtgenoten (en pro rata voor alleenstaande en alleenstaande ouders).
- Het vorenstaande ingaande per 1 januari 2023 als volgt in de tekst in het kwijtscheldingsbesluit van de deelnemers te laten verwoorden (of in bewoording van gelijke strekking), indien dit nog niet is gebeurd:
 - “In afwijking van artikel 12, tweede lid, onderdeel d, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 wordt het totale bedrag aan financiële middelen, bedoeld in dat onderdeel, verhoogd met:
 - a. € 2.000 belastingschuldige en zijn echtgenoot,
 - b. 75% van het bedrag genoemd onder a voor een alleenstaande, en
 - c. 90% van het bedrag genoemd onder a voor een alleenstaande ouder.”

Nb. eind november dient bekend te zijn of BSGR breed de verruimde vermogensnorm ten behoeve van kwijtschelding kan worden gebruikt, dit in verband met de toetsing door het Inlichtingenbureau voor de automatische kwijtschelding.